

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser 2018–2022

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd samt principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet. Utvecklingssamarbetet ska bidra till genomförandet av Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris.

Syftet med svenskt utvecklingssamarbete med inriktning mot hållbar miljö, hållbart klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser inom ramen för denna strategi är att bidra till normativ utveckling, global policy- och metodutveckling samt stärkt kapacitet hos organisationer, institutioner, nätverk och andra relevanta aktörer.

Strategin ska särskilt utgå ifrån de globala målen i Agenda 2030 om rent vatten och sanitet (mål 6), hållbar energi för alla (mål 7), hållbara städer och samhällen (mål 11), hållbar konsumtion och produktion (mål 12), bekämpa klimatförändringen (mål 13), hav och marina resurser (mål 14), samt ekosystem och biologisk mångfald (mål 15), och inom ramen för verksamheten bidra till att uppnå dessa.

Strategin ska gälla under perioden 2018–2022 och omfattar sammantaget 6500 miljoner kronor.¹

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Klimatmässigt hållbar utveckling

- Förebyggande av klimatförändringar, och minskade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar.
- Minskad sårbarhet hos människor som lever i fattigdom, och ökad motståndskraft att hantera klimatförändringar och naturkatastrofer.
- Hållbara energisystem baserade på förnybar energi.

Miljömässigt hållbar utveckling, och hållbart nyttjande av naturresurser

- Stärkt skydd och återställande, samt hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, biologisk mångfald och arter, naturresurser, inklusive jord- och skogsbruk, samt ekosystemtjänster.
- Ökad tillgång till hållbar förnybar energi till en överkomlig kostnad för människor som lever i fattigdom.
- Miljömässigt hållbara städer och samhällen.
- Ökad tillgång till grundläggande samhällstjänster och bostäder i urbana områden för människor som lever i fattigdom.
- Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive förebyggande kemikaliekontroll och avfallshantering.

¹ Insatser inom ramen för denna strategi finansieras i enlighet med villkor för anslaget I:1 Biståndsverksamhet, anslagsposten 34 under utgiftsområde 7 i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) för respektive verksamhetsår.

Hållbara hav och vattenresurser

- Stärkt skydd och återställande, samt hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av marina, kustnära och sötvatten-ekosystem, biologisk mångfald, naturresurser, samt ekosystemtjänster.
- Renare vatten och hav, minskade utsläpp av föroreningar och minskad nedskräpning

2. Kontext

Klimatförändringarna är vår tids ödesfråga, vilken har allvarliga konsekvenser för ekosystem, naturresurser, havsmiljö, matproduktion, vattentillgång och hälsa, och medför ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Människor som lever i fattigdom och utan sociala skyddsnät är särskilt utsatta, inte minst kvinnor och flickor.

Klimatförändringarna inverkar också på mänsklig säkerhet och utgör en ny typ av säkerhetshot. En stor andel av utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från utvinning, omvandling och användning av fossil energi, men även från ohållbar förvaltning och överexploatering av ekosystem.

Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling, men omställningen till fossilfria samhällen innebär även många positiva möjligheter som ökad jämställdhet och skapandet av nya jobb. Behovet av anpassning till pågående och kommande klimatförändringar är mycket stort, särskilt för att bygga resiliens i de minst utvecklade länderna, små önationer och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Det finns även stora möjligheter till synergier mellan klimatanpassning, hållbart nyttjande av naturresurser och katastrofriskreducering. Klimatanpassning kan minska sårbarheten och öka motståndskraften även mot andra typer av naturkatastrofer och därmed bidra till genomförandet av Sendai-ramverket för katastrofriskreducering.

En stor del av jordens befolkning lever fortfarande utan tillgång till el, och många är exempelvis beroende av ved och traditionell biomassa för matlagning och av fotogen för belysning. Detta skapar stora miljö- och hälsoproblem, framförallt för kvinnor och barn, som är särskilt utsatta i hemmet. Ökad tillgång till hållbara och moderna energitjänster är en nyckel till fattigdomsbekämpning, som exempelvis kan ske genom att kombinera

ökad utbyggnad av hållbar förnybar energi med strategisk energieffektivisering inom hållbara energisystem.

En social och ekonomisk utveckling är beroende av en hållbar förvaltning av vår planets naturresurser. Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system, och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund. En långsiktigt hållbar utveckling, förvaltning och nyttjande av naturresurser och ekosystemtjänster är avgörande för att människor ska kunna ta sig ur fattigdomen. Detta är särskilt viktigt för kvinnor och flickor samt lokalsamhällen och urfolk, vilka även är viktiga aktörer för att säkra en hållbar utveckling.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska den negativa påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Resurseffektiva och giftfria kretslopp är viktiga utgångspunkter. Fri och rättvis handel kan bidra till att skapa mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Analyser utifrån ett livscykelperspektiv är viktiga för att synliggöra hur människor som lever i fattigdom påverkas av kemikalier, avfall och annan miljöpåverkan och för att kunna föreslå relevanta åtgärder. Matsvinn i olika led av produktions-, försäljnings- och konsumtionskedjan har stor påverkan på miljö och klimat.

Den omfattande urbaniseringen bidrar till stora förändringar i hela världen. Redan idag bor över hälften av världens befolkning i urbana områden. Fattigdom, svaga institutioner, avsaknad av eller otillräckliga sociala trygghetssystem och otillräcklig planeringskapacitet leder till att slumområden uppkommer och växer. Dessa har stora brister bland annat i fråga om avfalls- och avloppshantering samt återvinning, luftkvalitet, tillgång till bostäder, transporter och grundläggande samhällstjänster för de individer som bor där, vilket även medför stora negativa konsekvenser för miljön och människors hälsa både i och utanför städerna. Urbaniseringsstrategier måste ta hänsyn till samspelet mellan stad och landsbygd.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och välbefinnande. En långsiktig hållbar vattenanvändning, med fungerande ekosystem och ekosystemtjänster som bland annat renar och buffrar tillgången till vatten, kräver en integrerad och transparent vattenförvaltning både inom och mellan stater. Ett

gränsöverskridande vattensamarbete kan också bidra till att förebygga konflikter.

Skydd, ekosystembaserad planering, förvaltning och restaurering av sötvatten, kust- och havsområden samt marina resurser är en förutsättning för att minska fattigdomen, bevara biologisk mångfald och fiskeresurser, samt för att stärka havens resiliens mot klimatförändringar och försurning. Ekosystembaserad förvaltning bidrar till en hållbar blå ekonomi. Havsbaserade näringar behöver utgå från ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Föroreningar inklusive marint skräp och mikroplaster, är ytterligare utmaningar som visar på vikten av att arbeta med en integrerad källa-till-hav-ansats. Utvecklingen av hållbar havsförvaltning behöver ta hänsyn till regionala förhållanden, och hållbarhet i fördelning och tillträde till naturresurser. Klimatförändringarnas påverkan på havet och klimatnyttan av havsmiljöåtgärder behöver beaktas.

Bristande institutionell kapacitet och utbildning är i många delar av världen ett grundläggande hinder för att kunna främja en miljö- och klimatomfattig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser. När miljön exploateras på ett sätt som inte är hållbart leder det ofta till kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Samtidigt krymper utrymmet och möjligheter att demokratiskt påverka beslut, lagar, regler och andra överenskommelser som berör ekosystem, naturresurser, etc. i många länder. Ökad tillgång till information, ökat deltagande i beslutsprocesser, tillgång till rättslig prövning och transparens främjar en miljömässigt hållbar utveckling och kan bidra till att förebygga konflikter.

3. Verksamhet

Sveriges utvecklingssamarbete ska ta sin utgångspunkt i och präglas av ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär ett synliggörande av diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper före varje insats. Detta så att människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga kvinnors, mäns och barns situation, behov, förutsättningar och prioriteringar ska vara utgångspunkten

för fattigdomsbekämpning och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling.

Det svenska utvecklingssamarbetet ska vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart liksom jämställt. Grundvalen för utvecklingssamarbetet är en helhetssyn på människors och samhällets utmaningar, behov och förutsättningar. Den bärande principen är att ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och processer ska förstås och hanteras i ett integrerat sammanhang. Jämställdhet, kvinnors och flickors egenmakt och rättigheter är ett mål i sig såväl som en förutsättning och ett medel för en hållbar global utveckling. Våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för ekonomisk och social utveckling och utvecklingssamarbetet är en viktig del i det konfliktförebyggande arbetet. Ett miljö- och klimatperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv liksom ett konfliktperspektiv ska därför systematiskt integreras i det svenska utvecklingssamarbetet.

Verksamheten ska sträva efter att vara integrerad, och kunna bidra till flera mål samtidigt. Ett globalt mervärde ska prioriteras, men verksamhet som kan hänföras till en enskild region kan också förekomma. Sverige ska särskilt stå upp för frågor som inte i tillräcklig utsträckning lyfts fram av andra aktörer i det internationella samarbetet. De internationellt överenskomna principerna för bistånds- och utvecklingseffektivitet ska tillämpas.

Genom att bidra till strategins mål kan verksamheten stödja låg- och medelinkomstländers anslutning till och genomförande av åtaganden inom ramen för internationella miljökonventioner och miljöavtal. Ökad kunskap, tillgång till information, dialog och deltagande som främjar jämlikhet och jämställdhet är genomgående teman som bidrar till global policy- och metodutveckling och kapacitetsuppbyggnad.

Verksamhet med koppling till energi ska öka tillgången till förnybar energi, samt främja energieffektivisering, och på så sätt bidra till utfasningen av fossila bränslen. Även verksamhet som främjar utfasning av miljöskadliga subventioner kan ingå. Verksamhet med koppling till hållbara städer kan inkludera hållbar, resilient infrastruktur. Ökad tillgång till grundläggande samhällstjänster ska vara kopplad till minskad miljöpåverkan. Hänsyn till biologisk mångfald behöver integreras i relevanta samhällssektorer. Verksamheten ska beakta att hållbart brukande och bevarande av jord och skog liksom hållbar markanvändning också är viktigt ur ett klimatperspektiv

samt för att bidra till minskad fattigdom och tryggad livsmedelsförsörjning. Verksamhet med koppling till hållbar produktion och konsumtion bör utgå från ett livscykelperspektiv samt försiktighetsprincipen och principen om att förorenaren ska betala. I verksamhet med fokus på hållbara hav- och vattenresurser ska ett resurseffektivitets-, kretslopps- och källa-till-hav-perspektiv tillämpas.

Verksamhetens inriktning utgör utgångspunkt för val av samarbetspartner och samarbetsformer. Sida ska använda de samarbetspartner och samarbetsformer som mest effektivt bidrar till strategins genomförande och långsiktigt hållbara resultat. Samarbetspartner bör arbeta globalt, samtidigt som de behöver ha en stark förankring i region- och landkontext. En innovativ och flexibel ansats bör tillämpas, inklusive användande av innovativa finansieringsformer och nya tekniska lösningar samt mobilisering av ytterligare finansiella resurser. Samarbete, partnerskap och kommunikation med en bredd av aktörer, överstatliga, mellanstatliga, statliga och icke-statliga, ska eftersträvas i genomförandet. Möjligheten för den svenska resursbasen, exempelvis myndigheter, kommuner, universitet och högskolor med erfarenhet och kompetens inom olika samhällsstrukturer, att bidra i genomförandet ska beaktas.

Synergier mellan strategins olika områden ska tillvaratas. Synergier ska också sökas med verksamhet inom ramen för andra tematiskt inriktade strategier, samt regionala och bilaterala strategier. Särskild vikt ska läggas vid komplementaritet och synergier mellan de tre strategierna för en hållbar utveckling. Stöd via multilaterala organisationer ska vara förenligt med svenska prioriteringar och förhållningssätt i samarbetet med de multilaterala organisationerna.

Strategin ska följas upp enligt de principer och processer som anges i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. Rapportering ska ske med referenser till hur verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030.